

**ZAKRES WYMAGAŃ NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH
WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU PRZEDMIOTOWEGO
Z GEOGRAFII
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W ROKU SZK. 2020/2021**

Wiedza i umiejętności wymagane od uczestnika konkursu

Opis wymagań	Treści kształcenia w podstawie programowej	Wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela
Etap szkolny		
<p>I. Wiedza geograficzna.</p> <p>1. Opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów.</p> <p>2. Poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników.</p> <p>4. Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz dostrzeganie potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.</p> <p>5. Rozumienie zróżnicowania przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego świata.</p> <p>6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.</p> <p>7. Określanie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności</p>	<p>Mapa Polski: mapa ogólnogeograficzna i krajobrazowa; skala mapy; znaki na mapie, treść mapy.</p> <p>Krajobrazy Polski: wysokogórski (Tatry), wyżynny (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska), nizinny (Nizina Mazowiecka), pojezierny (Pojezierze Mazurskie), nadmorski (Pobrzeże Słowińskie), wielkomiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).</p> <p>Lądy i oceany na Ziemi: rozmieszczenie lądów i oceanów, pierwsze wyprawy geograficzne.</p> <p>Krajobrazy świata: wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu, pustyni gorącej i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski, wysokogórski Himalajów; strefowość a piętrowość klimatyczno-roślinna na świecie.</p> <p>Ruchy Ziemi: Ziemia w Układzie Słonecznym; ruch obrotowy i obiegowy; następstwa ruchów Ziemi.</p> <p>Współrzędne geograficzne: szerokość i długość geograficzna; położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów; rozciągłość południkowa</p>	<p>1. Atlas Geograficzny Świat, Polska, PPWK – Nowa Era,</p> <p>2. Flis J., Szkolny słownik geograficzny, WSiP, Warszawa 1999 r.,</p> <p>3. http://stat.gov.pl/statystyka-miedzynarodowa/porownania-miedzynarodowe/tablice-o-krajach-wedlug-tematow/</p> <p>4. Obowiązują podręczniki do nauczania geografii dopuszczone do użytku w szkole podstawowej.</p>

<p>człowieka.</p> <p>8. Integrowanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.</p> <p>1. Prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.</p> <p>2. Korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.</p> <p>3. Interpretowanie map różnej treści.</p> <p>4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, formułowanie twierdzenia o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień.</p> <p>5. Ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>6. Stawianie pytań, formułowanie hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego.</p> <p>7. Podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i społecznych.</p> <p>8. Rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.</p> <p>9. Podejmowanie konstruktywnej współpracy i rozwijanie umiejętności komunikowania się z innymi.</p> <p>10. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności</p>	<p>i równoleżnikowa.</p>	
--	--------------------------	--

<p>geograficznych w życiu codziennym.</p> <p>III. Kształtowanie postaw.</p> <p>1. Rozpoznawanie swoich predyspozycji i talentów oraz rozwijanie pasji i zainteresowań geograficznych.</p> <p>2. Łączenie racjonalności naukowej z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości.</p> <p>3. Przyjmowanie postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania.</p> <p>4. Kształtowanie pozytywnych – emocjonalnych i duchowych – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią.</p> <p>5. Rozwijanie zdolności percepcji najbliższego otoczenia i miejsca rozumianego jako „oswojona” najbliższa przestrzeń, której nadaje pozytywne znaczenia.</p>		
<p>1. Literatura dodatkowa</p>	<p><i>*Wiedza i umiejętności poszerzające treści</i></p>	<p>5. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum 1. Oblicza geografii. Nowa Era Zakres rozszerzony Roman Malarz, Marek Więckowski, Paweł Kroh Rozdział II. Ziemia we Wszechświecie. Rozdział III. Atmosfera.</p>
<p>Etap rejonowy Od uczestnika konkursu wymagane są wiedza i umiejętności ze stopnia szkolnego oraz:</p>		
<p>I. Wiedza geograficzna.</p> <p>1. Opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów.</p> <p>2. Poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników.</p> <p>4. Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka</p>	<p>Geografia Europy: położenie i granice kontynentu; podział polityczny Europy; główne cechy środowiska przyrodniczego Europy; zjawiska występujące na granicach płyt litosfery; zróżnicowanie ludności oraz starzenie się społeczeństw; największe europejskie metropolie; zróżnicowanie źródeł energii w krajach europejskich; rolnictwo, przemysł i usługi w wybranych krajach europejskich;</p>	<p>1. Atlas Geograficzny Świat, Polska, PPWK – Nowa Era, 2. Flis J., Szkolny słownik geograficzny, WSiP, Warszawa 1999 r., 3. http://stat.gov.pl/statystyka-miedzynarodowa/porownania-miedzynarodowe/tablice-o-krajach-wedlug-tematow/ 4. Obowiązują podręczniki do nauczania geografii dopuszczone do użytku w szkole podstawowej.</p>

<p>w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz dostrzeganie potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.</p> <p>5. Rozumienie zróżnicowania przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego świata.</p> <p>6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.</p> <p>7. Określanie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka.</p> <p>8. Integrowanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną</p>	<p>turystyka w Europie Południowej.</p>	
<p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.</p> <p>1. Prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.</p> <p>2. Korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.</p> <p>3. Interpretowanie map różnej treści.</p> <p>4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, formułowanie twierdzenia o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień.</p> <p>5. Ocenianie zjawisk i procesów</p>	<p>Sąsiedzi Polski: przemiany przemysłu w Niemczech; dziedzictwo kulturowe Litwy i Białorusi; środowisko przyrodnicze i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji; problemy polityczne, społeczne i gospodarcze Ukrainy; zróżnicowanie przyrodnicze i społeczno-gospodarcze Rosji; relacje Polski z sąsiadami.</p>	

<p>społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>6. Stawianie pytań, formułowanie hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego.</p> <p>7. Podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i społecznych.</p> <p>8. Rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.</p> <p>9. Podejmowanie konstruktywnej współpracy i rozwijanie umiejętności komunikowania się z innymi.</p> <p>10. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.</p>		
<p>III. Kształtowanie postaw.</p> <p>1. Rozpoznawanie swoich predyspozycji i talentów oraz rozwijanie pasji i zainteresowań geograficznych.</p> <p>2. Łączenie racjonalności naukowej z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości.</p> <p>3. Przyjmowanie postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania.</p> <p>4. Rozwijanie w sobie poczucia tożsamości oraz wykazywanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej.</p> <p>5. Kształtowanie poczucia dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku narodu (różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz sukcesów</p>	<p>Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: położenie geograficzne Polski; wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na rzeźbę Europy i Polski; przejściowość klimatu Polski; Morze Bałtyckie; główne rzeki Polski i ich systemy na tle rzek Europy oraz ich systemów; główne typy gleb w Polsce; lasy w Polsce; dziedzictwo przyrodnicze Polski, surowce mineralne Polski.</p>	<p>Spółeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy: rozmieszczenie ludności, struktura demograficzna Polski (wiekowa, narodowościowa, wyznaniowa, wykształcenia, zatrudnienia); migracje Polaków na tle współczesnych ruchów migracyjnych w Europie; zróżnicowanie polskich miast; sektory gospodarki Polski; rolnictwo Polski; zmiany struktury przemysłu Polski; zróżnicowanie usług i ich rola w rozwoju gospodarki; rozwój komunikacji; gospodarka morską;</p>

<p>polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej).</p> <p>6.Kształtowanie pozytywnych – emocjonalnych i duchowych – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią.</p> <p>7.Rozwijanie zdolności percepcji najbliższego otoczenia i miejsca rozumianego jako „oswojona” najbliższa przestrzeń, której nadaje pozytywne znaczenia.</p> <p>8.Rozwijanie postawy współodpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszłego rozwoju społeczno-kulturowego i gospodarczego „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski.</p> <p>9. Przelamywanie stereotypów i kształtowanie postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości.</p>	<p>atrakcyjność turystyczna Polski</p> <p>Relacje między elementami środowiska geograficznego na wybranych obszarach Polski: wpływ sposobu zagospodarowania dorzecza na występowanie powodzi; warunków przyrodniczych (zasobów surowców mineralnych, wiatru, wód i usłonecznienia) i pozaprzyrodniczych na energetykę; rozwoju dużych miast na prze-kształcenia strefy podmiejskiej; procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu obszarów wiejskich; przemian gospodarczych po 1989 r. na zmiany struktury zatrudnienia; transportu na rozwój działalności gospodarczej; walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego na rozwój turystyki.</p> <p>Własny region: źródła informacji o regionie; dominujące cechy środowiska przyrodniczego, struktury demograficznej oraz gospodarki; walory turystyczne; współpraca międzynarodowa.</p>	
<p>1. Literatura dodatkowa</p>	<p><i>*Wiedza i umiejętności poszerzające treści</i></p>	<p>5. Geografia w szkole 6/2019, Mateusz Żemła, Alzacja między Francją a Niemcami, str. 17 – 19.</p> <p>6. Geografia w szkole 2/2020, Józef Szewczyk, Wiatr, wydmy i wiatraki, str. 24 – 27.</p> <p>7. Geografia w szkole 2/202, Jerzy Wrona, Naddniestrze – kraj, gdzie powiewają flagi z sierpem i młotem, str. 20 – 23.</p>
<p>Etap wojewódzki Od uczestnika konkursu wymagane są wiedza i umiejętności ze stopnia szkolnego, rejonowego oraz:</p>		
<p>I. Wiedza geograficzna.</p> <p>1.Opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów.</p> <p>2. Poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników.</p>	<p>Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: Azja jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo-Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności,</p>	<p>1. Atlas Geograficzny Świat, Polska, PPWK – Nowa Era,</p> <p>2. Flis J., Szkolny słownik geograficzny, WSiP, Warszawa 1999 r.,</p> <p>3. http://stat.gov.pl/statystyka-miedzynarodowa/porownania-miedzynarodowe/tablice-o-krajach-wedlug-tematow/</p>

<p>4. Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz dostrzeganie potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.</p> <p>5. Rozumienie zróżnicowania przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego świata.</p> <p>6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.</p> <p>7. Określanie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka.</p> <p>8. Integrowanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną.</p>	<p>problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych.</p>	<p>4. Obowiązują podręczniki do nauczania geografii dopuszczone do użytku w szkole podstawowej.</p>
<p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.</p> <p>1. Prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.</p> <p>2. Korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.</p> <p>3. Interpretowanie map różnej treści.</p> <p>4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, formułowanie twierdzenia</p>	<p>Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki: położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych; strefowość klimatyczno-roślinno-glebową; warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Kenii; rolnictwo żarowo-odłogowe i nowoczesne plantacje w Afryce Zachodniej; przyczyny niedożywienia w Etiopii; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce.</p>	

<p>o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień.</p> <p>5. Ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>6. Stawianie pytań, formułowanie hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego.</p> <p>7. Podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i społecznych.</p> <p>8. Rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.</p> <p>9. Podejmowanie konstruktywnej współpracy i rozwijanie umiejętności komunikowania się z innymi.</p> <p>10. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.</p>		
<p>III. Kształtowanie postaw.</p> <p>1. Łączenie racjonalności naukowej z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości.</p> <p>2. Przyjmowanie postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania.</p> <p>3. Kształtowanie pozytywnych – emocjonalnych i duchowych – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią.</p> <p>4. Przelamywanie stereotypów i kształtowanie postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości.</p>	<p>Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Południowej: rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; północna granica upraw i lasów w Kanadzie; cyklony i powodzie w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis; Dolina Krzemowa jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie.</p> <p>Wybrane problemy i regiony geograficzne Australii i Oceanii: środowisko przyrodnicze; Rozmieszczenie ludności i gospodarka.</p> <p>Geografia obszarów okołobiegunowych: środowisko przyrodnicze; badania naukowe; polscy badacze</p>	

1. Literatura dodatkowa	<i>*Wiedza i umiejętności poszerzające treści</i>	5. Geografia w szkole 1/2020, Aleksandra Zaparucha, Madera – sześćsetlecie odkrycia wyspy wiecznej wiosny, str. 10 – 15. 6. Geografia w szkole 1/2020, Marian Dziadek, Nowy Jork – metropolia globalna, str. 16 – 21. 7. Geografia w szkole 3/2020, Mateusz Żemła, W krainie Dalmatów, str. 19 – 21. 8. Geografia w szkole 4/2020, Maciej Kałaska, Potęga Azji Wschodniej – blaski i cienie współpracy gospodarczej, str. 4 – 8.
-------------------------	---	---

Wykaz przyborów i materiałów, z których mogą korzystać uczestnicy konkursu: **długopis (pióro) z niebieskim lub czarnym tuszem, linijka, lupa, kalkulator prosty.**

Uczestnik konkursu nie może używać **korektora, długopisów suchościeralnych, ołówka** oraz innych materiałów i przedmiotów nie wskazanych powyżej.

Uczestnik nie może wносить telefonu komórkowego, smartwatch'a i innych urządzeń elektronicznych.